

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

21 février 2024

PROJET DE LOI

introduisant le Livre II du Code pénal

Amendements

déposés en séance plénière

Voir:

Doc 55 **3518/ (2022/2023):**

- 001: Projet de loi.
- 002 à 005: Amendements.
- 006: Rapport de la première lecture.
- 007: Articles adoptés en première lecture.
- 008 et 009: Amendements.
- 010: Rapport de la deuxième lecture.
- 011: Texte adopté en deuxième lecture.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

21 februari 2024

WETSONTWERP

tot invoering van Boek II van het Strafwetboek

Amendementen

ingediend in de plenaire vergadering

Zie:

Doc 55 **3518/ (2022/2023):**

- 001: Wetsontwerp.
- 002 tot 005: Amendementen.
- 006: Verslag van de eerste lezing.
- 007: Artikelen aangenomen in eerste lezing.
- 008 en 009: Amendementen.
- 010: Verslag van de tweede lezing.
- 011: Tekst aangenomen in tweede lezing.

11414

N° 91 de Mme Dillen

Art. 2

Dans l'article 79 proposé, compléter le 4° par un tiret rédigé comme suit:

“— un éboueur ou un travailleur affecté à un parc à conteneurs.”

JUSTIFICATION

Il est indéniable que les éboueurs exercent une fonction importante dans notre société. Or, ils sont eux aussi de plus en plus souvent victimes de menaces et de violences verbales et physiques. Compte tenu des personnes et des catégories de personnes déjà intégrées dans l'énumération figurant dans l'article 79, 4°, il est parfaitement logique d'intégrer également les éboueurs et les travailleurs affectés aux parcs à conteneurs dans cette énumération.

Nr. 91 van mevrouw Dillen

Art. 2

In het voorgestelde artikel 79, de bepaling onder 4° aanvullen met het volgende streepje:

“— een vuilnisophaler, en een werknemer in een containerpark.”

VERANTWOORDING

Er kan niet worden ontkend dat vuilnisophalers een belangrijke maatschappelijke functie hebben. Meer en meer worden ook zij geconfronteerd met verbale en fysieke bedreigingen en geweld. In het licht van de personen en categorieën van personen die reeds deel uitmaken van de opsomming in artikel 79, 4°, is het dan ook niet meer dan logisch dat ook de vuilnisophalers en werknemers van containerparken hierin worden opgenomen.

Marijke Dillen (VB)

N° 92 de Mme Dillen

Art. 2

Supprimer l'article 561 proposé.**JUSTIFICATION**

Rien ne justifie, en fait ou en droit, d'instaurer la notion de "lèse-majesté" dans le nouveau Livre II. Les actes visés étant déjà punissables en application de l'article 248, cette disposition est totalement superflue. Dès lors que cette disposition symbolique n'est nullement nécessaire, il convient de la supprimer.

La Cour constitutionnelle a du reste rendu un arrêt très clair qui dispose explicitement qu'il n'y a aucune raison de prévoir une protection particulière et que l'interdiction de lèse-majesté est en outre contraire à la liberté d'expression et à la Constitution. La Cour constitutionnelle fait encore valoir que le fait d'offrir au Roi une protection plus large que celle qui est offerte à d'autres citoyens ne répond pas à un besoin social impérieux. Cet arrêt sans équivoque est pleinement conforme à la jurisprudence internationale. La Cour européenne des droits de l'homme estime également que les priviléges accordés aux familles royales ou aux chefs d'État sont contraires à la liberté d'expression et que toute protection du chef d'un titre héréditaire n'est plus de notre époque.

Il ne peut être question d'instaurer une législation violant la Constitution et le principe capital que constitue la liberté d'expression. Le nouveau Code pénal doit être pleinement conforme à la Constitution.

Si la majorité en place prend cette réforme au sérieux et ne considère pas la Constitution comme un simple chiffon de papier, cet article doit être supprimé.

Nr. 92 van mevrouw **Dillen**

Art. 2

Het voorgestelde artikel 561 weglaten.**VERANTWOORDING**

Er is geen enkele reden waarom het begrip "majesteits-schennis" in het nieuwe Boek 2 zou moeten worden ingevoerd. Geen feitelijke, maar ook geen juridische. De geviseerde handelingen zijn reeds strafbaar bij toepassing van artikel 248. Deze bepaling is totaal overbodig. Er is geen behoefte en nood aan symboolwetgeving. Deze bepaling dient geschrapt te worden.

Ook is er een zeer duidelijk arrest van het Grondwettelijk Hof dat ondubbelzinnig stelt dat er geen enkele reden is voor een speciale bescherming, sterker nog dat een verbod op majesteitsschennis in strijd is met de vrijheid van meningsuiting en met de grondwet. Voorts argumenteerde het Grondwettelijk Hof dat een ruimere bescherming van de koning dan die van andere burgers niet beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte. Dit duidelijke arrest ligt volledig in de lijn van de internationale rechtspraak. Ook het Europees Hof van de Rechten van de mens oordeelde dat koninklijke of staatshoofdelijke privileges in strijd zijn met de vrijheid van meningsuiting en dat een bescherming uit hoofde van een erfelijke titel niet meer van deze tijd is.

Er kan geen wetgeving worden ingevoerd die strijdig is met de grondwet en met de zo belangrijke vrijheid van meningsuiting. Een nieuw Strafwetboek moet volledig in de lijn zijn met de Grondwet.

Indien deze meerderheid het ernstig neemt en de grondwet niet als een vodje papier beschouwt, moet dit artikel worden geschrapt.

Marijke Dillen (VB)

N° 93 de Mme **De Wit**

Art. 2

Dans l'article 79 proposé, compléter le 4° par le tiret suivant:

“— un éboueur.”

JUSTIFICATION

Le Code pénal prévoit à juste titre des peines plus lourdes en cas d'infraction commise à l'encontre de personnes exerçant une fonction sociétale. Il est on ne peut plus logique que les actes de violence commis à l'encontre d'un agent de police par exemple soient punissables d'une peine d'un niveau supérieur. Dans l'article 79 sont énumérées les personnes entrant dans la catégorie des “personnes exerçant des fonctions sociétales”. Le présent amendement vise à y inclure les éboueurs. Au même titre qu'un facteur, un travailleur du CPAS, un conducteur de bus, un infirmier, etc., un éboueur est en effet au service de la société. Les éboueurs méritent donc eux aussi d'être mieux protégés contre les violences dont ils sont de plus en plus souvent victimes.

Nr. 93 van mevrouw **De Wit**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 79, de bepaling onder 4° aanvullen met het volgende streepje:

“— vuilnisophalers.”

VERANTWOORDING

Het Strafwetboek voorziet terecht in zwaardere straffen bij het plegen van bepaalde misdrijven tegen personen met een maatschappelijke functie. Het is niet meer dan logisch dat wanneer bijvoorbeeld gewelddaden worden gepleegd t.a.v. een politieagent dit leidt tot een strafmaat van een hoger niveau. In artikel 79 worden de personen opgesomd die onder de categorie “personen met een maatschappelijke functie” vallen. Dit amendement wenst de vuilnisophalers aan deze categorie toe te voegen. Ook een vuilnisophaler stelt zich immers – net als een postbode, een OCMW-medewerker, een chauffeur, een verpleger, enzovoort – ten dienste van de maatschappij. Zij verdienen dus eveneens een betere bescherming tegen het alsnog vaker voorkomende geweld dat tegen hen wordt gepleegd.

Sophie De Wit (N-VA)

N° 94 de Mme De Wit

Art. 2

Dans l'article 353, § 1er, proposé, remplacer les mots “peut, sans préjudice des obligations que lui impose l'article 299, en informer le procureur du Roi lorsqu'une des situations suivantes est présente:” **par les mots** “en informe le procureur du Roi, sans préjudice des obligations que lui impose l'article 299, lorsqu'une des situations suivantes est présente:”

JUSTIFICATION

Le projet de loi n'exploite pas l'opportunité que représente l'introduction du nouveau Code pénal pour réformer le cadre légal relatif au secret professionnel. Aucune modification de fond n'est prévue, alors que le cadre actuel est insuffisant. La législation en vigueur est trop complexe et difficile à mettre en œuvre en pratique. Les intervenants ne connaissent et ne comprennent pas suffisamment la réglementation, si bien qu'ils partent encore trop souvent du principe qu'ils ne peuvent pas parler et doivent se taire. On parle de timidité à agir. Un changement de mentalité est dès lors nécessaire. Le secret professionnel n'est en effet pas absolu. La législation offre en réalité une grande souplesse qui n'est pas suffisamment exploitée à l'heure actuelle.

L'absence de débat à propos de la teneur du secret professionnel et des exceptions à celui-ci lors des discussions relatives à ce projet de loi introduisant un nouveau Code pénal constitue une occasion manquée. Une réforme globale s'impose. Dans l'intervalle, le présent amendement vise à déjà apporter une modification spécifique et ciblée.

L'article 353 proposé, qui reprend l'article 458bis actuel du Code pénal, prévoit une exception au secret professionnel, qualifiée de droit de parole. Le dépositaire du secret professionnel peut en effet dénoncer certaines infractions graves (comme une infraction sexuelle, un meurtre, un empoisonnement, une mutilation génitale, etc.) si ces infractions ont été commises sur un mineur ou sur une personne en situation de vulnérabilité. Le droit de parole s'applique dans les deux cas suivants: 1) s'il existe un danger grave et imminent pour l'intégrité physique ou mentale du mineur ou de la personne en situation de vulnérabilité visée, ou 2) s'il y a des indices d'un danger sérieux et réel que d'autres mineurs ou personnes en situation de vulnérabilité soient victimes d'une des infractions

Nr. 94 van mevrouw De Wit

Art. 2

In het voorgestelde artikel 353, § 1, de woorden “kan, onvermindert de verplichtingen hem opgelegd door artikel 299, het misdrijf ter kennis brengen van de procureur des Konings in de volgende gevallen:” **vervangen door de woorden** “brengt, onvermindert de verplichtingen hem opgelegd door artikel 299, het misdrijf ter kennis van de procureur des Konings in de volgende gevallen:”

VERANTWOORDING

De invoering van een nieuw Strafwetboek wordt niet gebruikt als opportuniteit om het wettelijk kader met betrekking tot het beroepsgeheim te hervormen. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen voorzien. Nochtans schiet het huidige kader tekort. De bestaande wetgeving is te complex, waardoor die moeilijk is om te zetten in de praktijk. Hulpverleners kennen en begrijpen de regelgeving onvoldoende en bijgevolg wordt er nog te vaak van uitgegaan dat men niet mag spreken maar moet zwijgen. Er is sprake van “handelingsverlegenheid”. Een mindshift is dan ook nodig. Het beroepsgeheim is immers niet absoluut. De wetgeving biedt eigenlijk heel wat flexibiliteit die nu onvoldoende benut wordt.

Het is een gemiste kans dat tijdens de besprekingen van dit wetsontwerp tot invoering van een nieuw Strafwetboek geen enkel debat werd gevoerd over de invulling van het beroepsgeheim en de uitzonderingen erop. Een globale hervorming dringt zich op. In afwachting daarvan wil dit amendement alvast een specifieke, gerichte aanpassing doorvoeren.

Het voorgestelde artikel 353, dat het bestaande artikel 458bis Strafwetboek overneemt, voorziet in een uitzondering op het beroepsgeheim, het zogenaamde spreekrecht. Voor dehouder van het beroepsgeheim is het immers mogelijk om aangifte te doen van bepaalde ernstige misdrijven (zoals seksuele misdrijven, doodslag, vergiftiging, genitale verminning, ...) indien deze worden gepleegd t.a.v. een minderjarig of kwetsbare persoon. Het spreekrecht geldt in de volgende twee gevallen: 1) indien er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige of de bedoelde kwetsbare persoon, of 2) indien er aanwijzingen zijn van een gewichtig en reëel gevaar dat andere minderjaren of bedoelde kwetsbare personen het slachtoffer worden

prévues aux articles précités. Dans les deux cas, il est requis que la victime ne soit pas en mesure, seule ou avec l'aide de tiers, de protéger cette intégrité.

Le présent amendement vise à transformer le droit de parole, en tant qu'exception au secret professionnel, en une obligation de parole.

On constate tout d'abord un manque de clarté quant au rapport existant entre le secret professionnel et le "devoir d'assistance", qui fait depuis un certain temps l'objet d'interprétations diverses dans la doctrine et la jurisprudence. Dans quelles situations peut-on – ou doit-on – rompre le secret professionnel? Ainsi, un jugement du tribunal correctionnel de Bruges a considéré que le devoir d'assistance découlant de l'article 422bis du Code pénal implique une obligation de parole pour les dépositaires du secret professionnel.¹ Cette décision a été critiquée par la doctrine.² D'aucuns contestent par ailleurs l'idée selon laquelle le secret professionnel serait de plus en plus vidé de son sens, tout en relevant que l'application de celui-ci devient de plus en plus complexe.³ Le rapport entre les articles 422bis et 458bis du Code pénal suscite également de nombreuses interrogations.⁴ Tout cela ne facilite pas l'application de la réglementation en pratique. Or, les dépositaires du secret professionnel doivent pouvoir déterminer dans quels cas ils peuvent/doivent rompre leur secret professionnel. Il ne peut être question de les laisser travailler dans l'incertitude et dans la crainte constante de poursuites pénales éventuelles. L'introduction dans l'article 458bis du Code pénal d'une obligation de parole univoque pour les infractions les plus graves commises sur un mineur ou sur une personne en situation de vulnérabilité permettra en tout état de cause de clarifier le rapport existant entre le secret professionnel et le devoir d'assistance.

D'autre part, dans cette problématique, il n'est que logique que les autorités judiciaires soient informées lorsque l'intégrité physique et/ou mentale de mineurs ou de personnes en situation de vulnérabilité est gravement menacée. L'intention du législateur n'a jamais été et ne sera jamais de permettre que le secret professionnel puisse être invoqué dans les cas où un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité risque d'être victime d'infractions très graves, telles que le

van de in voormalde artikelen bedoelde misdrijven. In beide gevallen is vereist dat het slachtoffer deze integriteit niet zelf of met behulp van anderen kan beschermen.

Dit amendement heeft tot doel het voorziene spreekrecht als uitzondering op het beroepsgeheim om te vormen naar een spreekplicht.

Enerzijds blijkt in de rechtspraak en rechtsleer al geruime tijd discussie en onduidelijkheid te bestaan over de verhouding tussen het beroepsgeheim en de zogenaamde hulpverleningsplicht. In welke situaties mag of eventueel zelfs moet het beroepsgeheim doorbroken worden? Zo werd in een vonnis van de correctionele rechtbank van Brugge de hulpverleningsplicht uit artikel 422bis van het Strafwetboek gelijkgesteld met een spreekplicht voor beroepsgeheimhouders.¹ Deze uitspraak leidde tot kritiek in de rechtsleer.² Anderen zijn het dan weer niet eens met de stelling dat het beroepsgeheim steeds meer wordt uitgehouden, maar vinden wel dat de toepassing ervan steeds complexer worden.³ Ook de verhouding tussen de artikelen 422bis en 458bis van het Strafwetboek roept vele vragen op.⁴ De toepassing in de praktijk wordt er hierdoor uiteraard niet eenvoudiger op gemaakt. Beroepsgeheimhouders dienen nochtans de inschatting te kunnen maken in welke gevallen zij hun beroepsgeheim kunnen/moeten doorbreken. Het kan niet de bedoeling zijn dat zij voortdurend in onzekerheid moeten werken en vrezen voor eventuele strafvervolging. Met de invoering van een eenduidige spreekplicht in artikel 458bis van het Strafwetboek voor de meest ernstige misdrijven gepleegd op een minderjarige of een kwetsbare persoon, zal de verhouding met de hulpverleningsplicht alleszins verduidelijkt worden.

Anderzijds is het in deze problematiek, waar de fysieke en/of psychische integriteit van minderjarigen of kwetsbare personen ernstig in het gedrang komt, niet meer dan logisch dat de gerechtelijke autoriteiten worden ingelicht. Het is niet de intentie van de wetgever geweest, en dat kan het ook nooit zijn, dat het beroepsgeheim wordt ingeroepen in gevallen waarin een minderjarige of kwetsbare persoon slachtoffer is of dreigt te worden van zeer ernstige misdrijven, als verkrachting,

¹ Corr. Bruges, 17 décembre 2018, inédit.

² S. Royer et F. Verbruggen, "Hulpverleningsplicht gaat voor op beroepsgeheim", NjW 2019, n° 395, 90.

³ T. Balthazar, "Het beroepsgeheim: niet uitgehouden, maar wel steeds complexer", Juristenkrant 2019, n° 381, 12.

⁴ S. Royer et F. Verbruggen, "Komt een terrorist met zijn advocaat bij de dokter... Mogen of moeten beroepsgeheimhouders spreken?", Nullum Crimen 2017, n° 1, 22-52.

¹ Corr. Brugge, 17 december 2018, onuitg.

² S. Royer en F. Verbruggen, "Hulpverleningsplicht gaat voor op beroepsgeheim", NjW 2019, afl. 395, 90.

³ T. Balthazar, "Het beroepsgeheim: niet uitgehouden, maar wel steeds complexer", Juristenkrant 2019, afl. 381, 12.

⁴ S. Royer en F. Verbruggen, "Komt een terrorist met zijn advocaat bij de dokter... Mogen of moeten beroepsgeheimhouders spreken?", Nullum Crimen, 2017, nr. 1, 22-52.

viol, l'homicide, des mutilations, etc. Dans de tels cas, il ne peut y avoir qu'une seule option, à savoir porter ces infractions à la connaissance du procureur du Roi. Ainsi que le prévoit l'article 458bis du Code pénal, il s'agit de victimes qui, en raison de leur minorité ou de leur vulnérabilité, ne sont pas en mesure de se protéger, même avec l'aide de tiers. C'est précisément parce que ces victimes sont particulièrement vulnérables et ne sont pas en mesure de se défendre qu'il est normal qu'elles soient systématiquement protégées. Il est fréquent que le dépositaire du secret professionnel soit le seul à pouvoir remplir ce rôle.

doodslag, vermissing, enzovoort. In dergelijke gevallen mag er maar één optie bestaan, namelijk deze misdrijven melden aan de procureur des Konings. Zoals artikel 458bis van het Strafwetboek stelt, gaat het om slachtoffers die omwille van hun minderjarigheid of kwetsbaarheid, niet in staat zijn zichzelf te beschermen, zelfs niet met behulp van anderen. Net omdat deze slachtoffers extra kwetsbaar en minder weerbaar zijn, zou het niet meer dan normaal moeten zijn dat zij stevast beschermd worden. Vaak is de houder van het beroepsgeheim de enige die dergelijke rol kan vervullen.

Sophie De Wit (N-VA)

N° 95 de Mme Matz

Art. 2

Dans l'article 107 proposé, remplacer dans l'intitulé les mots "L'accident de la circulation mortel" par les mots "L'homicide routier".

JUSTIFICATION

Selon Statbel, l'office belge de statistiques, en 2022, on a dénombré 37.643 accidents de la route faisant au total 46.074 victimes, dont 42.134 blessés légers, 3.400 blessés graves et 540 personnes dont 102 cyclistes ayant perdu la vie dans les 30 jours suivant l'accident.

L'alcool et les drogues ou la vitesse excessive en sont bien souvent la cause. En effet, selon l'Institut pour la sécurité routière Vias, le comportement des conducteurs reste l'élément déterminant des accidents, à commencer par la vitesse excessive. Chaque année la vitesse tue environ 150 personnes. Le porte-parole de l'Institut Vias précisait encore "Quand un piéton est heurté par une voiture qui va au-delà de 80 km/h, la chance de survie est infime."

En ce qui concerne la conduite sous influence d'alcool, le pourcentage de conducteurs sous l'influence de l'alcool à des endroits et des moments aléatoires est de 1,9 % en Belgique, soit l'un des plus élevés d'Europe. Plus d'une centaine de personnes meurent dans des accidents dus à l'alcool chaque année.

En ce qui concerne les stupéfiants, on manque d'informations précises quant aux décès mais l'enquête Esra2 de 2019 à propos de la prévalence autodéclarée de la consommation de drogues au volant, renseignait qu'en Belgique 7 % de conducteurs interrogés indiquaient avoir conduit dans l'heure après avoir consommé des drogues au moins une fois au cours des 30 derniers jours.

Concernant les neufs premiers mois de l'année 2023, 3.027 accidents impliquant un conducteur sous influence ont été enregistrés, toujours selon les chiffres de l'Institut Vias. Soit une moyenne de 12 accidents par jour, un toutes les deux heures. Selon le directeur de la police fédérale de la route, l'augmentation de la conduite sous influence de la

Nr. 95 van mevrouw Matz

Art. 2

In het voorgestelde artikel 107 in het opschrift de woorden "Dodelijk verkeersongeval" vervangen door de woorden "Doodslag in het verkeer".

VERANTWOORDING

Volgens Statbel, het Belgische statistiekbureau, hebben in 2022 37.643 verkeersongevallen plaatsgevonden, waarbij 46.074 slachtoffers vielen, onder wie 42.134 lichtgewonden, 3.400 zwaargewonden en 540 doden, onder wie 102 fietsers, allen gestorven binnen dertig dagen na het ongeval.

Alcohol en drugs of overdreven snelheid zijn daarvan heel vaak de oorzaak. Volgens het verkeersveiligheidsinstituut Vias is het rijgedrag en met name overdreven snelheid nog steeds de bepalende factor bij ongevallen. Jaarlijks veroorzaakt overdreven snelheid ongeveer 150 overlijdens. De woordvoerder van Vias gaf reeds aan dat de overlevingskans van een voetganger nagenoeg onbestaande is wanneer hij wordt aangereden door een auto die harder rijdt dan 80 km per uur.

Wat rijden onder invloed van alcohol betreft, bedraagt het percentage chauffeurs onder invloed op willekeurige plaatsen en tijdstippen 1,9 % in België, wat een van de hoogste percentages van Europa is. Elk jaar sterven meer dan honderd mensen in ongevallen die te wijten zijn aan alcohol.

Wat verdovende middelen betreft, is er onvoldoende nauwkeurige informatie over de overlijdens, maar uit het Esra2-onderzoek van 2019 over het aantal gevallen waarbij de bevraagden zelf aangeven dat ze onder invloed van drugs rijden, blijkt dat in België 7 % van de bevraagde chauffeurs aangaven dat ze de voorbije dertig dagen minstens eenmaal achter het stuur waren gekropen binnen het uur nadat ze drugs hadden ingenomen.

Nog volgens de cijfers van Vias werden in de eerste negen maanden van 2023 3.027 ongevallen opgetekend waarbij een chauffeur onder invloed was. Gemiddeld gaat het dus om twaalf ongevallen per dag, dat wil zeggen een om de twee uur. Volgens het hoofd van de federale wegpolitie is de toename van rijden onder invloed van drugs nog zorgwekkender. Van

drogue est encore plus préoccupante. Sur plus de 420.000 conducteurs contrôlés l'an passé, 3 % étaient positifs à un stupéfiant, pour 1,80 % à l'alcool.

L'agence wallonne de la sécurité routière rappelle que la consommation de drogue et/ou d'alcool lève les inhibitions entraînant une conduite plus risquée, rétrécis le champs de vision diminuant la perception des dangers, augmente le temps de réaction et diminue les réflexes, accrois le risque de somnolence.

S'il faut bien entendu agir d'abord pour renforcer l'éducation et la prévention de manière globale sur le sujet, il appartient également à ce que la réponse pénale soit mesurée et en adéquation avec les faits dont question.

Le Code pénal actuel range ce type d'évènements sous la qualification d'homicide involontaire. Le projet de Code pénal vise quant à lui la qualification d'accident de la circulation mortel.

Ces deux appellations nous paraissent inadéquates en regard de l'implication délétère du comportement de certains conducteurs. On pense à ceux qui contribuent, singulièrement en consommant de l'alcool ou de la drogue ou en roulant à une vitesse démesurée, à créer des conditions extrêmement dangereuses pour la vie d'autrui.

Retenir le terme d'involontaire ou simplement d'accidentel ne tient pas compte à suffisance du comportement actif des personnes à l'origine de ces décès. Des voix se sont élevées appelant à transformer ce type d'infractions en homicides volontaires.

En Angleterre et au Pays de Galles, dans presque tous les États des États-Unis, ainsi qu'aux Pays-Bas, l'homicide commis par un automobiliste constitue une infraction spécifique.

En France, récemment une évolution législative, portée notamment par des associations de victimes, a amené à adopter le terme "homicide routier".

L'adoption d'une terminologie similaire nous semble correspondre de manière plus adéquate à la réalité du terrain.

Peut-on continuer à considérer comme le fait le projet de Code Pénal, que la personne qui roule à du 160 km/h sur une route limitée à du 50 km/h et percute un groupe de gens se

de 420.000 chauffeurs die vorig jaar werden gecontroleerd, testte 3 % positief op drugs, tegenover 1,80 % op alcohol.

Het Agence wallonne pour la Sécurité routière (AWSR) wijst erop dat drugs- en/of alcoholgebruik de remmingen wegnemen, waardoor men riskanter rijgedrag gaat vertonen. Ook maken drugs en alcohol het gezichtsveld kleiner, waardoor gevaar minder snel wordt opgemerkt. Ze verlengen de reactietijd, vertragen de reflexen en vergroten ten slotte het risico op indommelen.

Uiteraard moet men in de eerste plaats meer inzetten op opvoeding en preventie in het algemeen, maar tegelijk moet het strafrechtelijk antwoord afgestemd zijn op de desbetreffende feiten.

Het huidige Strafwetboek kwalificeert dergelijke feiten als onopzettelijk doden. In het ontwerp van Strafwetboek wordt daarentegen de kwalificatie "dodelijk verkeersongeval" beoogd.

De indienster van dit amendement is evenwel van oordeel dat beide termen inadequaat zijn gezien de funeste gevolgen van het gedrag van bepaalde chauffeurs. Het gaat hierbij om diegenen die, met name door alcohol of drugs te gebruiken of overdreven snel te rijden, omstandigheden creëren die levensgevaarlijk zijn voor anderen.

Door woorden als "onopzettelijk" of gewoon "ongeval" te hanteren, wordt onvoldoende rekening gehouden met het actieve gedrag van de personen die aan de oorsprong van die overlijdens liggen. Er gaan stemmen op om dergelijke misdrijven om te zetten in "doodslag".

In Engeland en Wales, in bijna alle staten van de Verenigde Staten en in Nederland vormt doden door toedoen van een automobilist een specifiek misdrijf.

In Frankrijk is naar aanleiding van een recente wetgevingswijziging op aansturen van onder meer slachtofferverenigingen het begrip "doodslag in het verkeer" (*homicide routier*) ingevoerd.

Door een soortgelijke terminologie aan te nemen, zou de wetgeving volgens de indiener van dit amendement beter afgestemd zijn op de realiteit.

Kan men, zoals in het ontwerp van Strafwetboek het geval is, blijven volhouden dat iemand die 160 km per uur rijdt op een weg waar de maximumsnelheid 50 km is en die vervolgens

trouve dans un contexte uniquement "accidentel"? Doit-on considérer que la personne qui consomme de la drogue et/ou de l'alcool en grande quantité et vient percuter un véhicule circulant en sens inverse occasionnant le décès de plusieurs personnes, est confrontée uniquement à un hasard ou une malchance?

Dans le terme "accidentel" tel qu'actuellement prévu par le projet de Code Pénal, se développe le concept qu'il s'agirait simplement d'un accident. Cependant, l'accident dans sa conception commune implique qu'il soit fortuit, arrive par hasard ou de manière imprévue, inattendue ou non conforme à ce que l'on pouvait prévoir.

Ce n'est pas le cas dans les situations visées.

Les termes "homicide routier" permettent de rappeler à la fois la gravité des conséquences ainsi que la gravité du comportement adopté sur la route. Ce terme invite à une meilleure prise de conscience des auteurs, ou auteurs potentiels, des conséquences de leurs agissements. Elle est plus en phase avec le ressenti des familles des victimes confrontées à ces drames. Si, à l'heure actuelle, les procédures judiciaires peuvent être vécue comme des traumatismes, l'adaptation du terme doit amener également plus de cohérence avec le vécu de ces familles. La mère d'une victime de la route française rappelait encore en début d'année combien lui était "insupportable" l'utilisation du terme "involontaire".

Pour elle, en buvant de l'alcool ou en consommant de la drogue, les chauffards doivent être responsabilisés car ils ont "une véritable arme entre les mains". C'est pourquoi "la loi doit évoluer" en instaurant une qualification d'"homicide routier". La même incompréhension apparaît régulièrement dans notre pays, notamment lorsque les familles doivent s'entendre dire qu'il s'agit d'un "accident".

L'utilisation des mots "homicide routier" est d'autant plus cohérente que dans son développement le nouvel article 107 en projet précise qu'il vise un homicide.

Le présent amendement vise donc à modifier l'appellation de cette infraction.

Quant au corps du texte du nouvel article 107, et pour les mêmes raisons, les termes "collision routière" seront préférés aux termes "accident de la circulation".

Comme dans le sens utilisé jusque-là, ces termes n'impliquent pas forcément la collision entre deux véhicules mais

een groep mensen aanrijdt, zich uitsluitend in de context van een "ongeval" bevindt? Moet men het als louter toeval of ongeluk zien wanneer iemand die een grote hoeveelheid drugs en/of alcohol heeft gebruikt een tegenlijker aanrijdt, en daarbij meerdere mensen het leven laten?

De verwijzing naar het "ongevalaspect" in het huidige ontwerp van Strafwetboek doet de idee ontstaan dat het gewoon om een ongeval zou gaan. Algemeen wordt echter aangenomen dat een ongeval toevallig is, per ongeluk of onvoorzien voorvalt, onverwacht is of niet overeenstemt met wat men had kunnen voorzien.

Dit is niet het geval bij de beoogde situaties.

De term "doodslag in het verkeer" maakt het mogelijk te verwijzen naar zowel de ernst van de gevolgen, als de ernst van het gedrag op de weg. Die term stuurt aan op meer bewustwording bij de daders of potentiële daders, met name wat de gevolgen van hun onverantwoordelijk gedrag betreft. Een dergelijke definitie sluit ook beter aan bij wat de families van de slachtoffers van die drama's ervaren. De gerechtelijke procedures kunnen op dit moment inderdaad als traumatisch worden ervaren, maar los daarvan moet ook het woordgebruik zo worden aangepast dat het beter aansluit bij de ervaringen van de rouwende families. Begin 2023 wees de moeder van een Frans verkeersslachtoffer er nog op hoe "ondraaglijk" zij het gebruik van het woord "onopzettelijk" vond.

Bestuurders die door hun drank- of druggebruik wegpiraat worden, moeten worden geresponsabiliseerd, want zij hebben een "onvervalst wapen" in handen. Daarom moet de wet worden aangepast door de kwalificatie "doodslag in het verkeer" in te voeren. Hetzelfde onbegrip ontstaat ook vaak in ons land, met name wanneer families telkens opnieuw te horen krijgen dat het om een "ongeval" gaat.

Het gebruik van de woorden "doodslag in het verkeer" is des te logischer daar met betrekking tot het ontworpen artikel 107 wordt aangegeven dat het om "doden" gaat.

Dit amendement beoogt dus de benaming van dit misdrijf te wijzigen.

Wat de tekst zelf van het ontworpen artikel 107 betreft, wordt om dezelfde redenen de voorkeur gegeven aan het woord "aanrijding" veleer dan aan het woord "verkeersongeval".

In de tot dusver gehanteerde betekenis impliceert dat woord immers niet noodzakelijk een botsing tussen twee

peut également viser le fait pour un automobiliste de percuter un piéton. Elle reste dans le contexte non intentionnel, le conducteur qui foncerait sciemment sur quelqu'un tombant sous le coup d'autres articles du code pénal.

La peine:

Une simple modification de l'appellation ne nous apparaît pas suffisante, il faut également prévoir une révision de la peine ce qui fait l'objet d'un troisième amendement.

Le Code pénal actuel prévoit à son article 419 que:

"Art. 419. Quiconque aura involontairement causé la mort d'une personne sera puni d'un emprisonnement de trois mois à deux ans et d'une amende de cinquante euros à mille euros.

Lorsque la mort est la conséquence d'un accident de la circulation, l'emprisonnement sera de trois mois à cinq ans et l'amende de 50 euros à 2.000 euros."

Le projet en discussion prévoit en son article 2 d'instaurer les articles 106 et 107 du Code Pénal Livre 2 rédigé comme suit:

"Section 2. L'homicide par défaut grave de prévoyance ou de précaution

Art. 106. L'homicide par défaut grave de prévoyance ou de précaution

L'homicide par défaut grave de prévoyance ou de précaution est puni d'une peine de niveau 2.

Art. 107. L'accident de circulation mortel

L'homicide par défaut grave de prévoyance ou de précaution dans le cadre d'un accident de circulation est puni d'une peine de niveau 3."

Ce faisant, le projet de nouveau Code Pénal soustrait de l'examen pénal les accidents mortels liés à des fautes légères, il appartiendra désormais aux Tribunaux civils de statuer sur la question, ce qui apparaît une bonne évolution à l'auteur des amendements.

Pour rappel, la peine de niveau 3 correspond à une peine de 3 ans à 5 ans de prison au plus ou d'un traitement sous

voertuigen, mais kan het ook verwijzen naar een autobe-stuurder die een voetganger raakt. Een en ander blijft bin-nen de niet-opzettelijke context, waarbij de bestuurder die opzettelijk op iemand inrijdt onder andere artikelen van het Strafwetboek valt.

Wat de straf betreft:

Alleen een andere benaming lijkt de indienster van het amendement onvoldoende. Ook de straf moet dus wor-den herzien, wat het voorwerp uitmaakt van een derde amendement.

Het huidige Strafwetboek bepaalt in artikel 419:

"Art. 419. Hij die onopzettelijk iemands dood veroorzaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot twee jaar en met geldboete van vijftig euro tot duizend euro.

Wanneer de doding het gevolg is van een verkeersongeval dan bedraagt de gevangenisstraf drie maanden tot vijf jaar en de geldboete 50 euro tot 2.000 euro."

Artikel 2 van het voorliggende wetsontwerp beoogt de instelling van de artikelen 106 en 107 van het Strafwetboek, boek 2, luidende:

"Afdeling 2. Doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid

Art. 106. Doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid

Het doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid wordt bestraft met een straf van niveau 2.

Art. 107. Dodelijk verkeersongeval

Het doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid in het kader van een verkeersongeval wordt bestraft met een straf van niveau 3."

Het ontwerp van Strafwetboek onttrekt daardoor de do-delijke ongevallen die verband houden met lichte fouten aan het strafrechtelijk onderzoek. Het zal voortaan de burgerlijke rechtbanken toekomen zich uit te spreken, wat de indienster van dit amendement een goede evolutie vindt.

Ter herinnering: de straf van niveau 3 stemt overeen met een gevangenisstraf van 3 jaar tot ten hoogste 5 jaar of een

privation de liberté de plus de deux ans à quatre ans au plus, en cas d'admission de circonstances atténuantes, il permet de passer au niveau 2 ou au niveau 1 de peine.

Nous estimons qu'il serait préférable d'élever le niveau de la peine au niveau 4 soit un emprisonnement de 5 ans à 10 ans au plus (ou un traitement sous privation de liberté de plus de quatre ans à six ans au plus), l'admission de circonstances permettant de passer au niveau 3 ou 2 de peine.

On est ici face à une infraction aux conséquences graves: la perte d'une vie.

Dans l'équilibre et la logique interne du nouveau Code Pénal, ce passage au niveau 4 nous semble justifié, notamment au regard des infractions 320 à 322 et 197. Pour l'article 320, l'entrave à la circulation entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré est prévue une peine de niveau 3. Pour l'article 321, l'entrave à la circulation entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est prévue une peine de niveau 4; à l'article 322, l'entrave à la circulation entraînant la mort c'est une peine de niveau 5 qui est visée. L'article 197, prévoit quant à lui, que les actes de violence ayant entraîné la mort, sans intention de la donner, sont punis d'une peine de niveau 4.

L'utilisation dans l'ancien code pénal du mot "involontaire" pouvait amener une certaine confusion. Si le décès d'une autre personne n'est sans aucun doute pas l'objectif de ces conducteurs, leurs comportements de consommation de drogues, d'alcool préalables à la prise du volant sont volontaires. L'usage d'un véhicule dans ces conditions est également volontaire. Le projet de loi tel que soumis vise spécifiquement les défauts graves de prévoyance ou de précaution. Il semble donc équitable à l'auteur de l'amendement d'aligner la peine sur celle prévue pour des actes volontaires, comme les actes de violence ayant entraîné la mort sans intention de la donner.

On reste pour autant mesuré, car encore loin de la peine de niveau 7 (emprisonnement de plus de vingt ans à trente ans au plus ou d'un traitement sous privation de liberté de

behandeling onder vrijheidsberoving van meer dan 2 jaar tot ten hoogste 4 jaar. Wanneer verzachtende omstandigheden worden toegekend, kan er worden overgegaan naar straffen van niveau 2 of niveau 1.

De indienster is van oordeel dat het wenselijk zou zijn het niveau van de straf op te trekken tot niveau 4, zijnde een gevangenisstraf van 5 jaar tot ten hoogste 10 jaar (of een behandeling onder vrijheidsberoving van meer dan vier jaar tot ten hoogste zes jaar), waarbij de toekenning van verzachtende omstandigheden het mogelijk maakt over te gaan tot een straf van niveau 3 of 2.

Het betreft hier een misdrijf met de zwaarste prijs: een mensenleven.

Gelet op het evenwicht en de interne samenhang van het ontworpen Strafwetboek lijkt die overgang naar niveau 4 de indienster gerechtvaardigd, met name in het licht van de in de artikelen 320 tot 322 en 197 bedoelde misdrijven. Artikel 320 bepaalt voor een verkeersbelemmering met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg een straf van niveau 3. Artikel 321 bepaalt voor een verkeersbelemmering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg een straf van niveau 4. Artikel 322 bepaalt dat de verkeersbelemmering die de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 5. Artikel 197, dan weer, bepaalt dat gewelddadigen die de dood tot gevolg hebben, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, worden bestraft met een straf van niveau 4.

Het gebruik van het woord "onopzettelijk" in het oud Strafwetboek zou enigszins verwarring kunnen stichten. Hoewel andermans overlijden ongetwijfeld niet het doel is van die bestuurders, is hun gedrag waarbij ze onder invloed van drugs en/of alcohol achter het stuur kruipen wel opzettelijk. Evenzo is het gebruik van een voertuig in die omstandigheden opzettelijk. Het voorgelegde wetsontwerp heeft specifiek betrekking op de ernstige gebreken aan voorzorg of voorzichtigheid. Het lijkt de indienster van dit amendement dan ook rechtvaardig de straf af te stemmen op die welke waarin is voorzien voor opzettelijke daden, zoals de gewelddadigen die de dood tot gevolg hebben, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden.

En zulks is nog een gematigde benadering, want nog ver van een straf van niveau 7 (een gevangenisstraf van meer dan twintig tot ten hoogste dertig jaar of een behandeling

plus de seize ans à dix-huit ans au plus) prévue pour meurtre soit l'homicide volontaire.

Au vu des chiffres importants mentionnés *supra*, on peut considérer que les homicides routiers constituent, malheureusement, une phénomène de société bien trop important qu'il convient absolument de réprimer pénallement à leurs juste hauteur.

La Cour Constitutionnelle a d'ailleurs validé ce type de raisonnement encore récemment dans son arrêt n° 123/2021 du 30 septembre 2021 sur une question préjudiciale de la Cour de Cassation: "Il appartient au législateur, spécialement lorsqu'il entend lutter contre un fléau que d'autres mesures préventives n'ont pu suffisamment endiguer jusqu'ici, de décider s'il convient d'opter pour une répression plus stricte à l'égard de certaines formes de délinquance, et/ou s'il y a lieu de prévoir des mesures alternatives en vue de renforcer la sécurité routière. Le nombre d'accidents de la route et les conséquences de ceux-ci justifient que les personnes qui compromettent la sécurité routière fassent l'objet de procédures et de sanctions appropriées." et "L'augmentation significative de la peine maximale prévue en cas d'homicide involontaire dans le contexte d'un accident de la circulation est aussi une mesure pertinente à la lumière des objectifs de sécurité routière et de responsabilisation des conducteurs de véhicules à moteur poursuivis par le législateur.", et encore, "La volonté du législateur de lutter contre la prise de risques inconsidérés au volant qui peuvent entraîner des conséquences dramatiques justifie une peine maximale élevée. À cet égard, ce n'est pas tant le fait que l'auteur n'ait pas voulu les conséquences de son comportement pour la victime qui est pertinent, mais plutôt le fait qu'il aurait probablement pu éviter ces conséquences en adoptant un style de conduite plus raisonnable. Une peine qui vise à changer la mentalité des usagers de la route ne peut être utile que si elle est suffisamment dissuasive."

Enfin, si l'on regarde la hauteur des peines prévues pour ce type d'infraction dans d'autre pays, on constate qu'une peine de "base" de 5 à 10 ans s'inscrit dans une certaine norme. Aux Pays-Bas, la durée maximale de la peine de prison est portée à neuf ans lorsque le conducteur à l'origine de l'accident mortel soit conduit en état d'ivresse ou sous l'influence de substances qui altèrent la vigilance au volant, soit dépasse "de façon sérieuse" la limite de vitesse.

En Angleterre, la peine maximale est de 10 ans voire peut être à vie dans certains cas. En France, le récemment nommé homicide routier est adjoint d'une peine maximale

onder vrijheidsberoving van meer dan zestien jaar tot ten hoogste achttien jaar) die is bepaald voor doodslag, en dus ook opzettelijk doden.

Gelet op de voormelde significante cijfers kan worden gesteld dat doodslag in het verkeer jammer genoeg een veel te wijdverbreid verschijnsel in de samenleving is dat absoluut strafrechtelijk en met een rechtvaardige strafmaat moet worden bestraft.

Het Grondwettelijk Hof heeft dit soort redenering nog onlangs opnieuw bekrachtigd in zijn arrest nr. 123/2021 van 30 september 2021 over een prejudiciële vraag van het Hof van Cassatie: "Het staat aan de wetgever, in het bijzonder wanneer hij een plaag wil bestrijden die andere preventieve maatregelen tot nog toe onvoldoende hebben kunnen indijken, te beslissen of voor een strengere bestrafning van sommige vormen van delinquentie moet worden geopteerd en/of dient te worden voorzien in alternatieve maatregelen met het oog op het verhogen van de verkeersveiligheid. Het aantal verkeersongevallen en de gevallen daarvan verantwoorden dat diegenen die de verkeersveiligheid in het gedrang brengen het voorwerp uitmaken van daartoe geëigende procedures en sancties." En ook: "De aanzienlijke verhoging van de maximumstraf voor onopzettelijk doden als gevolg van een verkeersongeval is tevens een pertinente maatregel in het licht van de door de wetgever nagestreefde doelstellingen van verkeersveiligheid en van responsibilisering van de bestuurders van motorrijtuigen." Voorts vermeldt het arrest: "De wil van de wetgever om op te treden tegen onverantwoorde risico's in het verkeer die tot zeer ingrijpende gevolgen kunnen leiden, verantwoordt een hoge maximumstraf. Het is daarbij niet zozeer relevant dat de dader de gevolgen van zijn gedrag voor het slachtoffer niet heeft gewild, maar veeleer dat hij die gevolgen wellicht had kunnen vermijden door een meer verantwoorde rijstijl aan te nemen. Een straf die een mentaliteitswijziging bij weggebruikers beoogt te weeg te brengen, kan slechts nut hebben indien zij voldoende afschrikwekkend is."

Als tot slot wordt gekeken naar de strafmaat voor dit soort van misdrijven in andere landen, dan blijkt een "basisstraf" van 5 tot 10 jaar zowat de norm te zijn. In Nederland wordt de maximale gevangenisstraf verhoogd tot negen jaar wanneer de bestuurder die aan de basis ligt van het dodelijke ongeval, ofwel stuurt in staat van dronkenschap of onder invloed is van substanties die de alertheid achter het stuur verminderen, ofwel de maximumsnelheid "ernstig" overschrijdt.

In Engeland bedraagt de maximumstraf 10 jaar, of zelfs misschien levenslang in sommige gevallen. In Frankrijk staat op de recent ingevoerde kwalificatie "homicide routier" een

de 5 ans lorsqu'il est lié à une maladresse, une imprudence, une inattention. Cette peine maximale augmente à 7 ans en présence d'une circonstance aggravante et jusqu'à 10 ans s'il y en a deux ou plus. Parmi les circonstances aggravantes françaises, on retrouve notamment: le taux d'alcoolémie, l'usage de substance stupéfiantes, l'absence de permis, le dépassement de la vitesse maximale autorisée ou le fait d'avoir fui les lieux après l'accident. Par contre, comme en Belgique actuellement, en Allemagne, en Espagne ou Italie la peine maximale est de 5 ans. Dans ce dernier pays, cela peut toutefois monter à 10 ans s'il y a plusieurs tués ou un tué et des blessés.

Si l'amendement vise à relever le niveau de la peine au niveau 4, il est néanmoins fondamental de garder à l'esprit que le Juge pourra et devra toujours examiner *in concreto* la situation d'un auteur poursuivi. Il apparaît évident à l'auteur que pour certaines situations, comme cela est prévu de manière générale dans le projet de Code Pénal, il pourra appliquer des circonstances atténuantes et réduire la peine.

Avec la nouvelle construction des peines du Code Pénal, moyennant des circonstances atténuantes, le Juge pourrait, si la situation si prête, descendre à une peine de niveau 3 (3 à 5 ans) ou 2 (6 mois à 3 ans) ainsi que prévoir des peines alternatives telles que des conditions d'abstinence et de suivi par rapport à la drogue/l'alcool, de formation routière, d'interdiction de conduite d'un type de véhicule,...

L'amendement proposé laissera donc l'opportunité d'une réelle appréciation du Juge au cas par cas de la situation afin d'établir la peine la plus juste.

Vanessa Matz (Les Engagés)

maximumstraf van 5 jaar wanneer het ongeval te wijten is aan onhandigheid, onachtzaamheid of onoplettendheid. Die maximumstraf wordt opgetrokken naar 7 jaar wanneer er sprake is van een verzwarende omstandigheid en tot 10 jaar wanneer er twee of meer verzwarende omstandigheden zijn. Verzwarende omstandigheden die zijn vastgelegd in de Franse wet zijn onder andere: het alcoholgehalte in het bloed, het gebruik van verdovende middelen, rijden zonder een rijbewijs te bezitten, de overschrijding van de maximumsnelheid of vluchtmisdrijf na het ongeval. Aan de andere kant is de maximumstraf in Duitsland, Spanje en Italië net zoals thans in België 5 jaar. In die laatstgenoemde landen kan de straf echter naar tien jaar worden opgetrokken indien er sprake is van meerdere doden en gewonden.

Hoewel het amendement ertoe strekt het niveau van de straf te verhogen tot niveau 4, is het niettemin van fundamenteel belang om in het achterhoofd te houden dat de rechter altijd de situatie van een vervolgde dader *in concreto* zal kunnen en moeten onderzoeken. Voor de indienster van dit amendement lijkt het vanzelfsprekend dat de rechter verzachtende omstandigheden kan toepassen en de straf kan verminderen, zoals op algemene wijze is bepaald in het ontwerp van Strafwetboek.

Met de nieuwe strafmaatbepaling in het Strafwetboek zou de rechter, mits er sprake is van verzachtende omstandigheden en indien de situatie zich ertoe leent, een straf kunnen verlagen naar niveau 3 (3 tot 5 jaar) of niveau 2 (6 maanden tot 3 jaar) en alternatieve straffen kunnen opleggen (de bepaling van voorwaarden inzake onthouding van drugs en/of alcohol en bijbehorende opvolging, een verkeeropleiding, het verbod om een bepaald type voertuig te besturen enzovoort).

Het voorgestelde amendement zal de rechter dus de mogelijkheid bieden om van elk apart geval een reële beoordeling te maken, zodat de meest rechtvaardige straf kan worden opgelegd.

N° 96 de Mme Matz

Art. 2

Dans l'article 107 proposé, remplacer les mots "accident de la circulation" par les mots "collision routière".

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement 95.

Vanessa Matz (Les Engagés)

Nr. 96 van mevrouw Matz

Art. 2

In het voorgestelde artikel 107 de woorden "dodelijk verkeersongeval" vervangen door de woorden "dodelijke aanrijding".

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 95.

N° 97 de Mme **Matz**

Art. 2

Dans l'article 107 proposé, remplacer les mots "niveau 3" par les mots "niveau 4".

JUSTIFICATION

Voir justification de l'amendement 95.

Vanessa Matz (Les Engagés)

Nr. 97 van mevrouw **Matz**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 107 de woorden "niveau 3" vervangen door de woorden "niveau 4".

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 95.

N° 98 de Mme Matz

Art. 2

Compléter l'article 238 proposé par un 4°, rédigé comme suit:

"4° l'infraction a été accompagnée d'incitation au suicide, sans pour autant qu'un suicide ou une tentative de suicide ne soit intervenu."

JUSTIFICATION

Le Projet de loi pénalise tant le harcèlement et le harcèlement aggravé (articles 237 et 238) que l'incitation au suicide et l'incitation au suicide aggravée (articles 109 et 110). Toutefois, le projet ne prévoit pas l'hypothèse spécifique du harcèlement avec incitation au suicide qui ne mène pas, *in fine*, au suicide ou à une tentative de suicide de la victime.

Pourtant, il existe des cas de harcèlement où l'auteur incite la victime à se suicider à de nombreuses reprises, ce qui peut entraîner de lourdes conséquences psychologiques et devrait constituer une forme aggravée de harcèlement.

Le présent amendement modifie l'article 238 du projet afin de prévoir cette hypothèse spécifique d'harcèlement avec incitation au suicide en tant qu'harcèlement aggravé, même si la victime ne se suicide pas ou ne tente pas de se suicider.

Vanessa Matz (Les Engagés)

Nr. 98 van mevrouw Matz

Art. 2

Het voorgestelde artikel 238 aanvullen met een bepaling onder 4°, luidende:

"4° het misdrijf gepaard ging met aanzetting tot zelfdoding, zonder dat daarom een zelfdoding of poging tot zelfdoding heeft plaatsgevonden."

VERANTWOORDING

Het wetsontwerp beoogt zowel belaging en verzwaarde belaging (artikelen 237 en 238) als aanzetting tot zelfdoding en verzwaarde aanzetting tot zelfdoding (artikelen 109 en 110) strafbaar te stellen. Het wetsontwerp biedt echter geen antwoord op de specifieke situatie van belaging met aanzetting tot zelfdoding die *in fine* niet leidt tot zelfdoding of een poging daartoe door het slachtoffer.

Nochtans zijn er gevallen van belaging waarbij de dader het slachtoffer er talloze malen toe aanzet zelfmoord te plegen, wat ernstige psychologische gevolgen kan hebben en als een vorm van verzwaarde belaging zou moeten worden beschouwd.

Dit amendement strekt tot wijziging van het ontworpen artikel 238, teneinde de specifieke situatie van belaging met aanzetting tot zelfdoding te aanziën als een vorm van verzwaarde belaging, ook al leidt ze niet tot zelfdoding of een poging daartoe door het slachtoffer.

N° 99 de Mme Matz

Art. 2

Compléter l'article 307 proposé par un 5°, rédigé comme suit:

“5° si l'infraction est commise par l'utilisation d'un service de communication au public en ligne ou par le biais d'un support numérique ou électronique”.

JUSTIFICATION

L'abus de la situation de faiblesse de personnes a été inséré dans le Code pénal par une loi du 26 novembre 2011 afin notamment d'ériger en infraction les pratiques dont les sectes se rendent coupables.

Ces dernières années, les mouvements sectaires ne cessent de se développer sur internet, et en particulier sur les réseaux sociaux.

En France, les experts de la Mission interministérielle de vigilance et de lutte contre les dérives sectaires alertent sur le fait que les mouvements sectaires deviennent de véritables experts en marketing digital.

L'Assemblée nationale a récemment voté en première lecture un projet de loi visant à renforcer la lutte contre les dérives sectaires et l'utilisation d'un service de communication au public en ligne ou par le biais d'un support numérique ou électronique est érigée en circonstance aggravante.

La réforme de notre Code pénal a notamment pour objectif de moderniser le Code afin de l'adapter aux défis contemporains. Pour lutter de manière efficace contre les dérives sectaires actuelles, il convient de prendre en compte la dimension numérique de leurs pratiques qui déculpe l'influence que ces mouvements exercent.

Le présent amendement vise donc à insérer une nouvelle forme d'abus aggravé de la situation de faiblesse de personnes lorsque l'infraction est commise à l'aide d'un service

Nr. 99 van mevrouw Matz

Art. 2

Het voorgestelde artikel 307 aanvullen met een bepaling onder 5°, luidende:

“5° indien het misdrijf wordt gepleegd door gebruik te maken van een publieke communicatiedienst op het internet of via een digitale of elektronische drager.”

VERANTWOORDING

Misbruik van de zwakke toestand van personen werd bij de wet van 26 november 2011 in het Strafwetboek opgenomen, teneinde meer bepaald de praktijken waaraan sekten zich schuldig maken strafbaar te stellen.

Sinds enkele jaren zijn sektarische bewegingen steeds prominenter aanwezig op het internet, in het bijzonder op de sociale media.

De deskundigen van de Franse sektewaakhond Mission interministérielle de vigilance et de lutte contre les dérives sectaires waarschuwen dat sektarische bewegingen zich ontwikkelen tot heuse specialisten in digitale marketing.

In de Assemblée nationale werd recent in eerste lezing een wetsontwerp aangenomen dat tot doel heeft de strijd tegen wanpraktijken van sekten op te voeren en het gebruik van een publieke communicatiedienst op het internet of via een digitale of elektronische drager als verzwarende omstandigheid te doen gelden.

De hervorming van het Belgische Strafwetboek heeft onder meer tot doel het te moderniseren en af te stemmen op de huidige uitdagingen. Om de wanpraktijken waarvan de sekten zich thans bedienen tegen te gaan, dient rekening te worden gehouden met de digitale dimensie ervan; die zorgt er immers voor dat dergelijke bewegingen nog veel meer invloed kunnen uitoefenen.

Dit amendement strekt er derhalve toe een nieuwe vorm van verzwaard misbruik van de zwakke toestand van personen in het wetboek op te nemen, namelijk de situatie waarbij

de communication au public en ligne ou par le biais d'un support numérique ou électronique.

Vanessa Matz (Les Engagés)

het misdrijf wordt gepleegd door gebruik te maken van een communicatiedienst op het internet of via een digitale of elektronische drager.

N° 100 de M. Boukili et consorts

Art. 2

Supprimer l'article 547 proposé.

JUSTIFICATION

Nous voulons faire disparaître cette disposition du Code Pénal livre II pour plusieurs raisons: La disposition est profondément anti-démocratique. Elle remplace deux articles d'un texte vieux de près de 200 ans, le décret sur la presse du 20 juillet 1831, ce qui mine le concept de démocratie en visant à criminaliser les organisateurs et les organisations des mouvements sociaux et syndicaux. L'Institut fédéral des droits humains partage notre préoccupation, affirmant qu'il existe un risque élevé que l'application de cette disposition restreigne injustement la liberté d'expression. Aux Pays-Bas, une infraction similaire d'incitation à la révolte a déjà été utilisée pour arrêter et condamner des personnes incitant à la désobéissance civile. En effet, cette nouvelle disposition permet de poursuivre les personnes qui ont organisé des actions entre autres de désobéissance civile. On peut donner plusieurs exemples: En octobre dernier des militants de Greenpeace ont été injustement condamnés pour avoir mené une action de désobéissance civile tout à fait pacifique au port de Zeebruges. Avec cet article 546, Greenpeace et ses responsables pourraient être poursuivis pour avoir organisé cette action, qualifiée de "provocation directe à la désobéissance à une loi".

Lors d'actions syndicales, les travailleurs bloquent régulièrement des routes. Malheureusement on a vu qu'à plusieurs reprises ces travailleurs ont été condamnés à tort pour entrave méchante de la circulation. À partir de maintenant les responsables syndicaux pourront également être condamnés parce qu'ils ont appelé à mener ces actions.

Anuna De Wever, combattante pour le climat, a pu mobiliser et conscientiser des milliers d'élèves pour la lutte pour protéger notre climat. Elle pourrait maintenant être condamnée en vertu de cette nouvelle disposition vu qu'elle encourage les jeunes à manifester tous les jeudis, ce qui pourrait maintenant être considéré comme une incitation à la désobéissance à la loi sur l'obligation scolaire. Tous nos droits sociaux et démocratiques ont été obtenus grâce aux luttes dans la rue depuis la création de la Belgique, que ce soit le droit de grève,

Nr. 100 van de heer Boukili c.s.

Art. 2

Het voorgestelde artikel 547 weglaten.

VERANTWOORDING

De indieners willen om meerdere redenen dat deze bepaling uit boek II van het Strafwetboek wordt gelicht. De bepaling is uiterst ondemocratisch. Ze strekt tot vervanging van twee artikelen van een bijna 200 jaar oude tekst, namelijk het drukpersdecreet van 20 juli 1831. Daarmee wordt het concept democratie onderuitgehaald aangezien het opzet is de organisatoren en organisaties van sociale en syndicale bewegingen te criminaliseren. Het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens deelt de bezorgdheid van de indieners. Dat Instituut stelt immers dat er een groot risico bestaat dat de toepassing van deze bepaling de vrijheid van meningsuiting op onbillijke wijze inperkt. In Nederland werd een gelijkaardig misdrijf van opruiling al gebruikt om mensen die oproepen tot burgerlijke ongehoorzaamheid aan te houden en te veroordelen. Dankzij deze nieuwe bepaling kunnen inderdaad mensen worden vervolgd die onder meer burgerlijke-ongehoorzaamheidsacties hebben georganiseerd. Hiervan kunnen meerdere voorbeelden worden gegeven: In oktober 2023 werden Greenpeace-activisten ontreedt veroordeeld omdat ze in de haven van Zeebrugge een volkomen vreedzame burgerlijke-ongehoorzaamheidsactie hadden gevoerd. Door dit artikel 546 zouden Greenpeace en haar verantwoordelijken kunnen worden vervolgd voor het organiseren van die actie, onder het mom van de kwalificatie als "het rechtstreeks aanzetten tot ongehoorzaamheid aan een wet".

Werknemers blokkeren tijdens vakbondsacties geregeld wegen. Helaas zijn die werknemers al verschillende keren ten onrechte veroordeeld voor het kwaadwillig belemmeren van het verkeer. Voortaan kunnen ook vakbondsverantwoordelijken veroordeeld worden voor het oproepen tot acties.

Klimaatactiviste Anuna De Wever heeft duizenden leerlingen gemobiliseerd en hen bewustgemaakt van de noodzaak het klimaat te beschermen. Met de in uitzicht gestelde bepaling zou ze kunnen worden veroordeeld omdat ze jongeren aanmoedigt om elke donderdag te betogen, wat kan worden beschouwd als het aanzetten tot ongehoorzaamheid aan de leerplichtwet. Of het nu gaat om het stakingsrecht, de sociale zekerheid of het stemrecht, al onze sociale en democratische rechten zijn sinds de oprichting van België op

la sécurité sociale ou le droit de vote. Ces dernières années, plusieurs victoires ont été remportées par des mobilisations populaires. Par exemple, la lutte des travailleurs de la santé a abouti à un budget de plus de 400 millions d'euros pour le secteur médical, malgré un rejet initial de cette proposition. De même, la lutte contre la nouvelle peine d'interdiction de manifester a été soutenue malgré l'adoption du projet de loi en commission. La lutte et les actions sont au cœur de notre démocratie. Cette disposition va criminaliser la lutte et porter atteinte à notre liberté de nous organiser et à notre liberté d'expression. Nous ne pouvons donc pas l'accepter. Il est important de noter que plusieurs dispositions du code pénal permettent déjà de poursuivre les incitations à la haine ou à la violence ce que nous soutenons par ailleurs. Mais nous nous demandons donc quel comportement spécifique le législateur vise à réprimer avec cette nouvelle disposition. Malheureusement, aucune réponse claire n'a été donnée lors des débats en commission.

Il est évident que cette disposition vise à criminaliser les critiques ou les actions non violentes, ce qui va à l'encontre de la Convention européenne des droits de l'homme, qui exige une utilisation mesurée de la voie pénale dans ce contexte.

Cette disposition s'inscrit dans le contexte de plusieurs tentatives du gouvernement de resserrement du droit de manifester en Belgique et d'un détricotage assumé du droit à la liberté d'expression. En témoignent notamment la circulaire du 25 août 2022 concernant "l'interdiction individuelle et préventive de manifestation", ainsi que le projet de loi "Van Quick". Nous sommes ici confrontés à un processus similaire à celui de la loi "van Quickenborne" sur l'interdiction de manifester. Une nouvelle disposition est proposée pour criminaliser le mouvement social et ce sans écouter les parties concernées, telles que les syndicats et les organisations de la société civile. L'Institut fédéral des droits humains a émis un avis négatif motivé contre cette disposition. La coalition "Protester n'est pas un crime", composée de syndicats, de ligues des droits humains et de nombreuses autres organisations de la société civile, nous demande de ne pas voter en faveur de cet article liberticide. La semaine dernière, une carte blanche signée par plus de 515 personnalités, dont des représentants syndicaux, des membres de la société civile, des universitaires, des juges

straat verworven. De afgelopen jaren zijn er verschillende overwinningen behaald door het mobiliseren van de bevolking. Zo resulteerde de strijd van de gezondheidswerkers in een budget van meer dan 400 miljoen euro voor de medische sector, ondanks de aanvankelijke verwerping van het voorstel. Ook is er hevig verzet gekomen tegen het als straf ingevoerde betogingsverbod, ondanks het feit dat het wetsontwerp in commissie is aangenomen. Strijd en actie vormen de kern van onze democratie. De ontworpen bepaling criminaliseert de strijd en tast onze organisatievrijheid en vrijheid van meningsuiting aan. We kunnen ze dan ook niet aanvaarden. Het is belangrijk om op te merken dat verschillende bepalingen in het Strafwetboek het al mogelijk maken om het aanzetten tot haat of geweld te vervolgen, wat wij ook steunen. Maar we vragen ons af welk specifiek gedrag de wetgever met die nieuwe bepaling wil bestrijden. Helaas is hier tijdens de debatten in de commissie geen duidelijk antwoord op gegeven.

Het spreekt voor zich dat deze bepaling ertoe strekt kritiek of geweldloze acties te criminaliseren, wat ingaat tegen het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, dat een afgewogen gebruik van de strafrechtelijke weg in dit verband eist.

Deze bepaling past in de context van meerdere pogingen van de regering om het recht op betogen in België in te perken en het recht op vrijheid van meningsuiting stap voor stap af te breken. Dit blijkt met name uit de rondzendbrief van 25 augustus 2022 betreffende "het individueel en preventief betogingsverbod", alsook uit het wetsontwerp "Van Quick". Hier voltrekt zich een gelijkaardig proces als met de wet "Van Quickenborne" inzake het betogingsverbod. Een nieuwe bepaling wordt voorgesteld om de sociale beweging te criminaliseren, zonder te luisteren naar de betrokken partijen, zoals de vakbonden en de middenveldorganisaties. Het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens heeft een met redenen omkleed negatief advies uitgebracht tegen deze bepaling. De coalitie "Betogen is geen misdaad", die is samengesteld uit vakbonden, mensenrechtenliga's en talloze andere middenveldorganisaties, verzoekt ons om niet te stemmen voor dit vrijheidsvernietigend artikel. Vorige week verscheen in *Le Soir* een opiniestuk waarmee meer dan 515 vooraanstaande personen, onder wie vakbondsvertegenwoordigers, leden

et des avocats, a été publiée dans le journal *Le Soir* pour exprimer leur opposition à cette disposition.

Nabil Boukili (PVDA-PTB)
Nadia Moscufo (PVDA-PTB)
Sofie Merckx (PVDA-PTB)
Greet Daems (PVDA-PTB)
Gaby Colebunders (PVDA-PTB)

van het middenveld, academici, rechters en advocaten, hun verzet tegen deze bepaling kenbaar maakten.